

A fúvószenekar, mint társadalmi innováció

Radócz J. Miklós

Debreceni Egyetem Humán Tudományok Doktori Iskola Nevelés- és Neveléstudományi Doktori Program
LearnInnov kutatócsoport

A társadalmi innováció értelmezése

Az elsősorban közgazdaságtani fogalomként használt innovációnak számos definíciója ismert, értelmezése a vizsgált területtől függ. Hagyományos értelemben az innováció a gazdasági fejlődés kulcsfogalma, mindazonáltal társadalmi innováció néven egyre nagyobb jelentőséget kap társadalomtudományi kontextus-ban is. Társadalomtudományi értelmezése szerint az innováció minden esetben valamilyen problémára adott válaszreakciót jelöl. Fontos szempont, hogy a sikeres társadalmi innováció lokális, azaz helyhez kötötten valósul meg, ezáltal előtérbe helyezve közösségi tanulás fontosságát, amely szintén nélkülözhetetlen eleme az innovációnak. Mindemellett a hosszabb távú működéséhez az is elengedhetetlen, hogy a szervezőerő alulról menjen végbe. Ha ezek a feltételek teljesülnek, akkor elmondható, hogy a társadalmi innováció elérte a célját: a helyi közösség szerves részévé válik.

Az esettanulmány bemutatása

A hazai fúvószenei szakirodalom elsősorban a fúvószenekarok történelmével, a katonazenekarok működésével foglalkozik, társadalom- és neveléstudományi aspektusból hiányos irodalommal találkozhatunk. A mai együttesek nem csak fontos kultúráközvetítő szerepük miatt fontosak, hanem a zeneoktatásban, társadalmi mobilizációban, a kulturális és társadalmi tőke gondozásában betöltött szerepük miatt is. Jelen kutatásunk egy esettanulmány értelmezésén alapul, amelyben a fúvószenekart mint társadalmi innovációt vizsgáljuk. A vizsgált együttes (továbbiakban a Zenekar) kuriózumnak számít a hazai amatőr együttesek körében, hiszen a Zenekar jelentős részét olyan zenészek alkotják, akik legutóbb gyermekként zenéltek együtt, majd 20-30 év kihagyás után újra hangszerrel vettek a kezükbe. A kezdeti nehézségek ellenére a Zenekar tagjai nem adták fel, így a közösség mára a város és környékének közkedvelt kulturális együttesévé vált. Kutatásunkban kvalitatív formában a zenekar újraalapításának két ötletgazdáját kérdeztük a felmerülő nehézségekről, a Zenekar működéséről, valamint az együttes szerepéről a helyi közösségen belül.

A két „ötletgazda” már a felnőttekből álló Zenekar újraelakulása előtt is aktívan zenélt. Eredeti elképzelésük szerint a zene és a közösség iránti szeretet miatt próbálták meg összeverbuválni a régi tagokat, mindössze egyetlen fellépés erejéig, azonban a sikeres bemutatkozást követően a Zenekar nagyrésze egyben maradt, és azóta is működik.

Gondolatok a felnőttkori zenetanulással kapcsolatban

A mai világban napról-napra jobban felértékelődik az élethosszon át tartó tanulás, a felnőttképzés fontossága, mindezt azonban sokszor az iskolapadba való beüléssel azonosítják. A felnőttkori tanulás nem csak a szorosan vett szakmai továbbképzéseket jelentheti, hanem bármilyen új hobbihoz, szabadidős tevékenységhez kapcsolódó képzéseket is. Ezáltal lehetőség nyílik olyan tevékenységek végzésére, amelyek segítenek a mindennapi stressz kezelésében, a szabadidő hatékony kihasználásban, valamint esélyt ad a szociális igények kielégítésére, az ismerkedésre és a barátokkal való kapcsolattartásra is. Éppen ez a felnőttkori zenetanulás, a közösségi együttesekben való részvétel legfőbb célja.

Jelen kutatásunk esettanulmány révén a felnőtt fúvószenekari részvétel egy egyedi esetére koncentrál, mindazonáltal bízunk benne, hogy ezen mintára egyre több hasonló kezdeményezést is megfigyelhetünk, hiszen „a zenésznek minden napja ünnep” (2. sz. interjúalany)

Gondoltad-e, hogy hosszú távú projekt lesz a Zenekarból?

„Már az első próbán kiderült, hogy micsoda lelkesedést, boldogságot okozott ez az egész nekik [...] olyat sikerült ezáltal a visszajövőknek adni, amitől egyeseknek megváltozott az élete, szinte újra értelmet kapott [...] abszolút láttam, éreztem, hogy ezek az emberek túlságosan boldogok ahhoz, hogy ez csak egy alkalom legyen.” (2. sz. interjúalany)

Mit jelent a Zenekar a helyi közösségnek?

„Én azt gondolom, hogy nagyon sok embernek reményt, meg új esélyeket, lehetőségeket ad. Nem csak a zenén belül, hanem hogy lehet újrakezdeni [...] eljön ez a 40-50 éves kor, és azt gondolja az ember, hogy ő már leélté élete javarészét [...] ugyanakkor kezdhet egy újfajta életet” (1. sz. interjúalany)

A tagok között befolyásol-e bármit az anyagi/társadalmi különbség?

A zenekaron mindez megszűnik. Beülsz, zenélsz, jól érzed magad, és ott nem azt nézed, hogy a másik hol tart az életében, hanem hogy jó az amit együtt csinálunk [...] teljesen egy síkba hozza a két réteget. Közös témát találnak, tudnak miről beszélgetni, mert egyébként nem biztos, hogy tudnának [...] Nagyon jó áthidaló az ilyen problémákra” (1. sz. interjúalany)

Szakirodalmi hivatkozások

Coffman, D. Don (2002): Adult education. In: Colwell, Richard & Richardson, Carol: *The new handbook of research on music teaching and learning*. Oxford University Press, Oxford. 199-209.
Dubois, Vincent; Méon, Jean-Mathieo & Pierriu, Emmanuel (2013): *The Sociology of Wind Bands. Amateur Music Between Cultural Domination and Autonomy*. Ashgate Publishing, Farnham.
Forray, R. K.; Kozma T (2019). Város és egyetem találkozása. Esettanulmány egy társadalmi innovációról
King, Tyler C. (2009): *Factors Influencing Adults' Participation in Community Bands of Central Ohio*. Thesis, Ohio State University, Columbus.
Kozma Tamás (2016): A tanulás térformáló ereje. *Educatio*. **25**. 2. sz. 161-169.
Radócz M. (2020). Felnőttek a hazai fúvószenekarokban. Egy pilot kutatás eredményei. Kézirat, Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar, Humán Tudományok Doktori Iskola
Pitss, Stephanie (2009): Roots and routes in adult musical participatin: Investigating the impact of home and school on lifelong musical interest and involvement. *British Journal of Music Education*. **26**. 3.sz. 241-256.
Veblen, K.K. (2007): *The many ways of community music* In: *International Journal of Community Music*. **1**. 1. sz. 5-21.

